

مطالعه اقتصادی پتانسیل اکولوژیکی زمین های بی بهره ایران در تولید آنغوزه

(مطالعه موردی طبس)

حسن خسروی^۱ - حسن قربانی قوژدی^۲

۱- دانشجوی فوق لیسانس بیابانزدایی دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران

۲- دانشجوی دکتری علوم باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران، گروه علوم باغبانی

چکیده: آنغوزه (*Ferula assa Feotida*) گیاهی چند ساله متعلق به خانواده چتریان (*Umbelliferea*) می باشد که از نظر سازگاری به شرایط اکولوژیک جزء گیاهان استنو و اندمیک ایران طبقه بندی می شود. که در دامنه وسیعی از نقاط گرمسیری کشور قابلیت رویش داشته و از سالهای بسیار دور تاکنون، جزء

اقلام مهم و شاخص گیاهان دارویی و صنعتی ایران محسوب می شده است. استحصال شیرابه از ریشه های گوشتی و نسبتاً ضخیم این گیاه که یکی از اقلام مهم محصولات فرعی مراتع کشور می باشد در تأمین درآمد روستائیان حاشیه مناطق آنگوزه خیز (اقتصاد خرد) و رهایی از درآمد تک محصولی نفت (اقتصاد کلان) سهم بسزایی ایفا می کند. به منظور برآورد اقتصادی برداشت این گیاه از طبیعت، تحقیقی به صورت موردی بر روی چهار رویشگاه آنگوزه خیز شهرستان طبس صورت گرفت. با توجه به برداشت های صحرائی انجام شده تعداد بوته مجاز به بهره برداری ۲۱۲۱۳۱۱ بوته برآورد گردید. مقادیر کمی محصول استحصالی طی یک دوره برداشت ۶۵۷۶۱ کیلوگرم و ارزش ریالی درآمد ناخالص، معادل ۷۱۹۱۰۹۰۰۰۰ ریال برآورد شد که چنانچه هزینه اجرایی معادل ۳۷۱۱۳۱۱۹۴۳ ریال از درآمد ناخالص کسر گردد در آمد کل با محاسبه ارزش افزوده معادل ۳۴۷۹۷۷۸۰۵۷ ریال بدست خواهد آمد. نتایج بدست آمده نشان می دهد که با بهره برداری اصولی از رویشگاههای آنگوزه خیز کشور و در نظر گرفتن بقاء و دوام گونه مذکور جهت حفظ تنوع زیستی، می توان ضمن تأمین اشتغال زایی در این مناطق و جلوگیری از مهاجرت روستائیان به معرفی این محصول به عنوان یکی از مهمترین اقلام صادرات غیر نفتی کشور اقدام نمود.

کلمات کلیدی: آنگوزه، تنوع زیستی، رویشگاه، شیرابه، صادرات و طبس.